

Antropologický rozbor kosterních pozůstatků (kultura s lineární keramikou) z Velimi

Petra Beran-Cimbůrková

1. MATERIÁL

Zpracovávaný kosterní materiál byl nalezen během záchranného archeologického výzkumu, který předcházela výstavbě v areálu firmy Aerocan ve Velimi, okr. Kolín. Jedná se o jeden kostrový hrob (?) v obj. 738, který byl dle doprovodné keramiky datován do období kultury s lineární keramikou (blíže Vávra – Šťastný 2016). Stav zachovalosti kostí je velmi špatný, zubů velmi dobrý, pouze povrch zubů je poškozen kořínky rostlin. Vyzvednuto archeologem. Nálezy byly vyzvednuty na samý závěr výzkumu a objekt byl podmáčen spodní vodou.

2. METODY

Určení pohlaví nebylo možné. Věk nedospělého jedince byl hodnocen dle Ubelakerova schématu vývoje chrupu (Ubelaker 1978). Určování věku bylo dále prováděno dle stupně mineralizace chrupu dle Vlček (Vlček 1994). Kategorizace věku byla použita standardní (Stloukal a kol. 1999, 236).

3. VÝSLEDKY

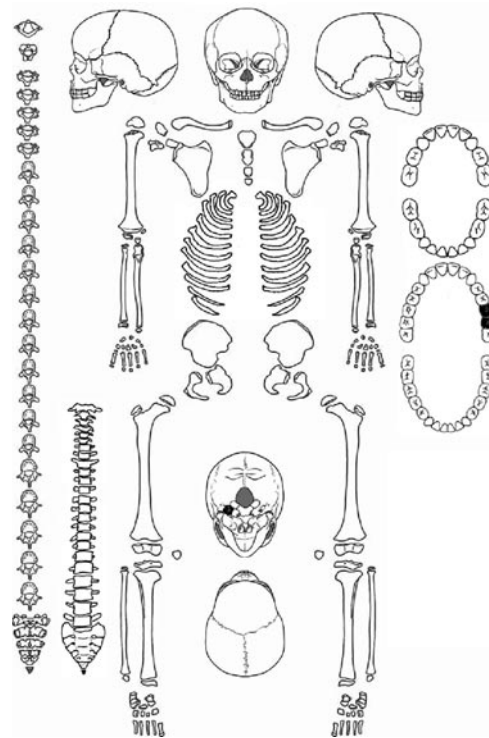
Popis nálezové situace: Oválná jáma (obj. 738) orientovaná SZ-JV, větší šikmá kamenná deska ve východním rohu jámy překrývala fragmenty velmi nekompletní lidské lebky nedospělého jedince, zlomky zvířecí dlouhé kosti a dva keramické střepy.

Archeologická interpretace z terénní dokumentace autora výzkumu M. Vávry: „Malá jáma obsahovala pouze u V rohu shluk dvou kostí a dvou střepů, který částečně zakrývala šikmá deska z měkkého kamene umístěná v JV polovině objektu. Nálezy nedosahovaly až na dno. Zachované úlomky lidské kosti pocházejí z původně větší části dětské lebky, která ležela na boku a klenbou směřovala k východu. Stejněmu jedinci náleželo i několik zubů. Původně zřejmě svislá velká kamenná deska vymezovala ve V rohu jámy menší prostor, který považujeme za variantu kamenné skřínky. Podle nálezové situace byla do vzniklé dutiny uložena přinejmenším část dětské lebky a štěpina dlouhé zvířecí kosti společně se dvěma střepy lineární keramiky. Další nálezy se v podmáčeném prostředí nezachovaly. Zřejmě se jedná o dětský pohřeb na současném neolitickém sídlišti s úmyslně uloženou dětskou lebkou a přídávky se zvířecí kostí a střepy.“

Antropologickým určením byl zlomek dlouhé kosti potvrzen jako zvířecí, pravděpodobně holenní kost (tibia) z velkého savce.

Popis zachovalosti a kompletnosti skeletu (obr. 1): Lebka: Byly nalezeny velmi drobné zlomky (do 1 cm) z plochých lebečních kostí (pravděpodobně spánkové a temenní), nad 2 cm bylo pouze 5 fragmentů a jediný určitelný byl 2,5cm zlomek z levostranné kosti skalní. Z dentice se zachovaly izolované horní levé stoličky M1 a M2 (obr. 2). **Osový skelet:** nezachován. **Horní končetiny:** nezachovány. **Dolní končetiny:** nezachovány.

Závěr: dožitý věk 9 ± 3 roky (Ubelaker 1978), 11–12 let (Vlček 1994).

Obr. 1. Velim, obj. 738. Schematický náčrt zachovalosti a kompletnosti skeletu

Obr. 2. Velim, obj. 738. Horní levá M1 a M2. Vlevo: okluzní plochy, uprostřed: distální plochy, vpravo: pohled na kořeny

3. ZÁVĚR

Nedospělý jedinec zemřel ve věku 9–12 let, tedy v kategorii infans III. Pohlaví nebylo z materiálu antropologickými metodami určitelné. Vzhledem k tomu, že zuby a fragment kosti skalní pocházely z levé strany těla, je pravděpodobné, že se jedná o standardní pohřeb a ne o náhodně (či záměrně) přemístěné části skeletu, ovšem vzhledem k nemožnosti posoudit přesnou pozici zubů a kosti skalní *in situ* to nelze potvrdit ani vyloučit.

LITERATURA

Stloukal, M. a kol. 1999: Antropologie. Příručka pro studium kostry. Praha.

Ubelaker, D. H. 1978: Human Skeletal Remains: Excavation, Analysis and Interpretation. Washington, DC.

Vávra, M. – Šťastný, D. 2016: Neolitický areál ve Velimi, okr. Kolín, Archeologie ve středních Čechách 20, 995–1000.

Vlček, E. 1994: Metodika určování zubního věku podle stupně mineralizace chrupu v historické antropologii a paleoantropologii, Stomatologické zprávy 35 (3), 30–39.

Anthropological analysis of skeletal remains (Linear Pottery culture) from Velim

The analyzed skeletal material was found during a rescue excavation in Velim, Kolín District (Vávra – Šťastný 2016). It was an inhumation grave which is dated to the time of the Linear pottery culture, based on accompanying pottery finds. The degree of preservation of the bones is very low, however, the teeth are preserved quite well, just their surfaces are damaged by root etching. It was not possible to determine the sex. The juvenile individual died at the age of 9–12, i.e. the infans III category. With regard to the fact that the teeth and bone fragments originated from the left side of the body, it is quite likely that this was a standard burial and not relocated parts of a skeleton.

(English by Jan Machula)

Fig. 1. Feature 738. Schematic drawing showing the degree of preservation and completeness of the skeleton

Fig. 2. Feature 738. Upper left M1 and M2. Left: occlusion surfaces, centre: distal surfaces, right: view of the roots